

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

Rijkswaterstaat Corporate Dienst
Mevrouw L. De Jong
Postbus 2232
3526 LA UTRECHT

**Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mljn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010/toek.js

Bijlagen
4

Datum 1 februari 2018
Betreft Besluit ontheffing Wnb Ringweg Zuid fase 2, cluster II, te Groningen

Geachte mevrouw De Jong,

U heeft een ontheffing aangevraagd. Op 18 november 2016 heb ik van u een aanvraag ontvangen. Op 17 maart 2017, 20 juni 2017, 13 juli 2017 en op 29 augustus 2017 heeft u mij aanvullingen toegestuurd. Op 23 januari 2018 heeft u een geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan opgestuurd. Ik heb uw aanvraag met de aanvullingen en het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

De Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht geworden. Het overgangsrecht in deze wet bepaalt dat aanvragen die onder de Flora- en faunawet zijn ingediend en waarop nog geen besluit is genomen, worden beoordeeld volgens de Wet natuurbescherming. Dit kan van invloed zijn op dit besluit, omdat vanaf 1 januari 2017 een aantal soorten niet meer bij wet zijn beschermd of dat juist wel zijn geworden. Het kan ook zo zijn dat in uw projectgebied soorten voorkomen die beschermd zijn, maar waar u nu nog geen ontheffing voor heeft. In dat geval dient u mogelijk een aanvullende ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag.

Procedure

Dit besluit is voorbereid ingevolge artikel 20 lid 2 jo artikel 20 lid 4 van de Tracéwet met toepassing van de in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde procedure. Op dit besluit is daarnaast afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van toepassing.

Behandeling zienswijzen

Vanaf 7 september 2017 tot en met 19 oktober 2017 heeft het ontwerpbesluit ter inzage gelegen. Naar aanleiding hiervan zijn op 19 oktober, en daarmee tijdig, twee schriftelijk gemotiveerde zienswijzen binnengekomen bij de coördinator mevr. J. Ehrich. Te weten een zienswijze namens Rijkswaterstaat Noord-Nederland en een zienswijze namens de Vleermuiswerkgroep Groningen.

Deze zienswijzen zijn door de aanvrager en door RVO, namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, beantwoord. Zie hiervoor bijlage 1. Waar van toepassing zijn de antwoorden in dit besluit verwerkt.

Het projectgebied.

Het project 'A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2' is verdeeld over vier clusters:

Cluster I (West)

- Een nieuwe (lijn)bus toe- en afrit op de A7 ter hoogte van Hoogkerk;
- Kruispunt Laan Corpus Den Hoorn/A7 wordt aangepakt;
- Kruispunt Vrijheidsplein wordt aangepakt.

Cluster II (Julianaplein)

- Julianaplein wordt aangepakt;
- Er komt een tijdelijke omleiding langs de oostkant van het A28 viaduct;
- Er komt een tijdelijk kruispunt aan de zuidoostzijde van het Julianaplein.

Cluster III (verdiepte ligging)

- De N7 komt verdiept te liggen tussen het Julianaplein en het Europapark;
- De N7 wordt vanaf de Hereweg tot Oude Winschoterdiep overdekt;
- Ten noorden van het Sterrebos wordt het Zuiderplantsoen gerealiseerd.

Cluster IV (Oost)

- Vergroting van de capaciteit van de aansluiting Westbroek;
- Aanleg op- en afrit Eemspoort/Driebond;
- Vergroten van de capaciteit van de rotondes Westbroek;
- Vervangen van het viaduct Europaweg.

Op hoofdlijnen bestaat het project 'A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2' uit de volgende maatregelen:

- Een (lijn)bus toe- en afrit op de Rijksweg 7 ter hoogte van Hoogkerk;
- Een ongelijkvloers Vrijheidsplein, met een ongelijkvloerse kruising Ring West (Laan 1940-1945) - Leonard Springerlaan, een directe aansluiting Ring West op Rijksweg 7 en een aansluiting Ring West / Leonard Springerlaan op de botrotondes Laan Corpus den Hoorn; Een ongelijkvloers Julianaplein met een aansluiting naar het centrum/stationsgebied en de Vondellaan;
- Een verdiepte ligging met drie overkluizingen tussen Julianaplein en Europaplein;
- Een verbindingsweg tussen Brailleweg en Hereweg;
- Verbetering Europaplein door o.a. verandering en toevoeging toe-/afritten;
- Een aansluiting bij Driebond/Eemspoort op de Rijksweg 7;
- Aanpassing functionaliteit.

Ten behoeve van de aanleg van project 'A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2' vinden diverse ingrepen plaats. Hieronder volgt een overzicht van de werkzaamheden:

- Ontgraven en opbrengen van grond;
- (tijdelijk) Verlagen van de waterstand;

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010,toek

- Aanbrengen van drainage en integrale hemelwaterafvoer;
- Aanbrengen van taluds;
- Aanbrengen van de verhardingsconstructie;
- Verleggen en aanleggen van kabels en leidingen;
- Slopen en bouwen van kunstwerken;
- Aanbrengen van afastering langs de weg;
- Plaatsen van wegverlichting;
- Kappen van bomen en verwijderen van struweel;
- Aanplanten van bomen en/of struiken;
- Aanleggen van wegbermen;
- Dempen, vergraven en aanleg van watergangen/-partijen;
- Gebruik van tijdelijke gronddepots binnen het plangebied;
- Transport van materialen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van cluster II van het project 'A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2', gelegen in de stad Groningen. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het gebied van de A7/N7 gelegen tussen km 197.1 – km 197.55 gelegen in de gemeente Groningen, één en ander zoals is weergegeven op kaart 06 van het Tracébesluit van 12 september 2014.

Afbakening besluit

Tijdens het voorbereiden van dit besluit is gebleken dat u heeft vastgesteld dat uitsluitend ter plaatse van cluster II sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen. Deze beoordeling heeft dan ook uitsluitend betrekking op cluster II zoals deze afgebeeld is op kaart 06 van het Tracébesluit¹.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode vanaf de dag van bekendmaking van het definitieve besluit tot en met 1 augustus 2021 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1, overwegingen Wet natuurbescherming, bijlage 2, de zienswijzen en de beantwoording daarvan, en bijlage 3, de ecologische beoordeling van het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan door RVO, nader toegelicht.

¹ Tracébesluit A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen Fase 2, Kaart 06 Rijksweg 7 km 197.1 – km 197.55, gedateerd 12 september 2014

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit conform artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming
- d. De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van cluster II van het project 'A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2', gelegen in de stad Groningen. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het gebied van de A7/N7 gelegen tussen km 197.1 – km 197.55 gelegen in de gemeente Groningen, één en ander zoals is weergegeven op kaart 06 van het Tracébesluit van 12 september 2014.
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of als andere handelingen dan bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende stukken, inclusief het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan, op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, direct het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.
- i. Op grond van artikel 5.4, lid 1 en lid 2, Wnb kan de verleende ontheffing worden ingetrokken of gewijzigd.

Specifieke voorschriften

- j. Na consultatie van de partijen die betrokken zijn bij de ingezette dialoog over potentieel negatieve effecten op de betrokken vleermuissoorten heeft u de voorgestelde maatregelen, voor zover gelegen binnen het plangebied beschreven in algemeen voorschrift d, uitgewerkt in het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan en ter goedkeuring aan het bevoegde gezag aangeboden. De werkzaamheden dienen overeenkomstig het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan te worden uitgevoerd.

- k. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de watervleermuis.
- l. In aanvulling op Maatregel 9a uit het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan dient u nabij de Braillevijver, vanaf de start van de aanleg van de tijdelijke weg, tijdens daglichturen (zonsopkomst-zonsondergang) of achter een voldoende hoog lichtdicht geluidsscherm langs de tijdelijke weg te werken om verstoring door de verlichting van werkvoertuigen als ook verstoring door voertuigbewegingen, op de bij de Braillevijver aanwezige vleermuizen te voorkomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Overige voorschriften

- m. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
- n. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld en te handelen conform dit protocol.
- o. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

Voor de uitwerking van de mitigerende en compenserende maatregelen zijn diverse dialooggesprekken gevoerd met deskundigen van ARZ, provincie Groningen, gemeente Groningen, RVO en de Vleermuiswerkgroep Groningen. Het voorliggende besluit is afgestemd met de provincie Groningen.

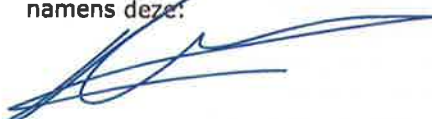
Beroep

Dit besluit is voorbereid ingevolge artikel 20 lid 2 jo artikel 20 lid 4 van de Tracéwet. Ingevolge artikel 25a lid 1 Tracéwet jo artikel 6:7 Algemene wet bestuursrecht, kan een belanghebbende gedurende zes weken na bekendmaking van dit besluit tegen dit besluit beroep instellen. Het beroepschrift dient te worden gericht aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

Op dit besluit is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de crisis- en herstelwet van toepassing. Dat betekent onder meer dat de beroepsgronden in het beroepschrift dienen te worden opgenomen en na afloop van de beroepstermijn niet meer kunnen worden aangevuld. Het beroep schorst niet de werking van het besluit. Indien er beroep is ingesteld is het mogelijk om een voorlopige voorziening te vragen, bijvoorbeeld inhoudende een schorsing. Het verzoek om voorlopige voorziening moet worden ingediend bij de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Met vriendelijke groet,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen Natuur
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Onderzoek

Het onderzoek, gepresenteerd in het rapport "*Actualisatie veldonderzoek Aanpak Ring Zuid Groningen. Resultaten aanvullend veldonderzoek naar zwaarder beschermde soorten*",² heeft plaatsgevonden in de periode tussen 28 april 2016 en 28 september 2016. Het onderzoek is dan ook voldoende recent.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen

Voor het vaststellen van verblijfplaatsen in boomholtes is op 28 en 29 april 2016 een vooronderzoek uitgevoerd waarbij alle bomen in het plangebied visueel zijn onderzocht op geschiktheid voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Om te controleren of aangetroffen holtes geschikt zijn voor vleermuizen zijn de holtes met behulp van een ladder en een boomcamera en/of endoscoop geïnspecteerd. Geschikte bomen zijn vervolgens aan de hand van aanvullend onderzoek nader onderzocht op het gebruik door vleermuizen. Het nader onderzoek is in vier onderzoeksrondes volgens het Vleermuisprotocol (2013) uitgevoerd; twee in de periode tussen 15 mei en 15 juli 2016 en twee in de periode tussen 15 augustus en 30 september 2016.

De volgende locaties zijn daarbij onderzocht:

- Meerdere bomen rondom de Julianavijver en bij de parkeerplaats van zwembad de Papiermolen;
- Meerdere bomen rondom het Gomarus college;
- Enkele bomen ten zuiden van het Julianaplein tussen de A28 en het Noord-Willemskanaal;
- Enkele bomen langs de noordzijde van het Sterrebos;
- Enkele bomen tussen de Waterloolaan en de N7 ter hoogte van het Sterrebos;
- Enkele bomen en vleermuiskasten rondom de Skivijver;
- Enkele bomen en vleermuiskasten langs het Oude Winschoterdiep.

In totaal zijn er binnen het plangebied twee paarverblijfplaatsen en één zomerverblijfplaats vastgesteld. Een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis is vastgesteld in één van de bomen tussen de Waterloolaan en de N7. Een paarverblijfplaats van de rosse vleermuis bevindt zich in één van de bomen langs de Oude ski-vijver, deze wordt tevens door de rosse vleermuis als zomerverblijfsplaats en mogelijk als winterverblijfplaats gebruikt.

Tijdens het onderzoek zijn er geen kraamverblijfplaatsen of (potentiële) winterverblijfplaatsen binnen het plangebied aangetroffen.

² Tuitert, D., 31 oktober 2016.. SWEEO Nederland B.V., Houten.

Vliegroutes

In totaal zijn er binnen het plangebied elf vliegroutes vastgesteld, dit betreffen de volgende locaties:

1. Kruising Laan 1940-1945 – Concourslaan
2. Kruising N7 – Paterswoldseweg
3. Kruising N7 – Noord-Willemskanaal
4. Kruising A28 – Brailleweg
5. Kruising N7 – Merwedestraat (tunnel Papiermolen)
6. Kruising N7 – Hereweg
7. Fletspad Sterrebos – Kempkensberg
8. Kruising N7 – Helperzoom
9. Kruising N7 – Oude Winschoterdiep
10. Bomenrij langs de Lubeckweg
11. Kruising N7 – Winschoterdiep

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

In totaal zijn er bij deze vliegroutes zes soorten vastgesteld: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en meervleermuis. De meest voorkomende soort is de gewone dwergvleermuis. De watervleermuis en meervleermuis zijn uitsluitend boven de waterwegen Oude Winschoterdiep en het Noord-Willemskanaal aangetroffen, bij deze watergangen zijn ook de meeste soorten waargenomen. De minste waarnemingen zijn gedaan bij de kruising N7 – Merwedestraat, daar is tijdens het onderzoek slechts één gewone dwergvleermuis waargenomen.

Foerageergebieden

In totaal zijn er binnen het plangebied vijf essentiële foerageergebieden vastgesteld, dit betreft de volgende locaties:

1. Julianavijver en het groen er omheen
2. Het terrein van zwembad de Papiermolen
3. De noordrand van het Sterrebos (begroeiing langs het Kempkenspad)
4. Het Noord-Willemskanaal
5. Het Oude Winschoterdiep

In totaal zijn er tijdens het onderzoek acht soorten foeragerend waargenomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en gewone grootoorvleermuis. De Julianavijver en de noordrand van het Sterrebos worden als essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis gezien. Hoewel bij de Julianavijver tijdens het onderzoek in 2016 weinig watervleermuizen zijn waargenomen, wordt de vijver wel als essentieel foerageergebied voor de watervleermuis gezien. In voorgaande jaren zijn er namelijk wel grotere aantallen watervleermuizen waargenomen (6-10).

De reden dat er in 2016 minder exemplaren watervleermuizen zijn waargenomen is mogelijk de grote hoeveelheid kroos die zich in de loop van het seizoen over de vijver heeft verspreid. Het terrein rondom het zwembad de Papiermolen, het Noord-Willemskanaal en het Oude Winschoterdiep wordt als essentieel foerageergebied voor de laatvlieger gezien.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Functionaliteit van de voortplantings- of rustplaatsen

Vliegroutes

Binnen het plangebied zijn in totaal elf vliegroutes vastgesteld. De vliegroutes worden door in totaal zes vleermuissoorten gebruikt waarvan de gewone dwergvleermuis de meest voorkomende soort is. De watergangen Noord-Willemskanaal, Oude Winschoterdiep en het Winschoterdiep worden voornamelijk door de soorten meervleermuis en watervleermuis als vliegroute gebruikt.

Er zijn in totaal elf vliegroutes door de aanvrager in kaart gebracht. Voor één van deze vliegroutes, de route bij de kruising N7 – Merwedestraat, is ontheffing aangevraagd. Voor de overige vliegroutes heeft u geoordeeld, dat er geen verbodsbepalingen worden overtreden en wordt dus geen ontheffing aangevraagd. Uit de aanvraag wordt opgemaakt dat, indien er bij deze overige vliegroutes werkzaamheden uitgevoerd worden, de betreffende aannemer zal bepalen of een overtreding van verbodsbepalingen te verwachten is of niet.

Voor de vliegroute bij de kruising van de N7 en Merwedestraat (fietstunnel Papiermolen) bent u voornemens mitigerende maatregelen te treffen om de functionaliteit van de vliegroute te waarborgen. Door het tijdelijk vervallen van de fietstunnel en het kappen van de bomen langs de N7 zal zowel de vliegroute door de fietstunnel als de hop-over bovenlangs de weg niet meer functioneel blijven. Er wordt een tijdelijke hop over gecreëerd door het plaatsen van bakens aan de zuidkant van de N7 en op de middenberm, en aan de noordkant wordt het geluidsscherm langs de tijdelijke weg verhoogd.

U heeft in de gegevens behorende bij uw aanvraag aangegeven dat u langs de beplanting aan weerszijde van de Papiermolenlaan en via de Hereweg onder het viaduct van de N7 een alternatieve vliegroute zult realiseren. Deze vliegroute zal aansluiten aan de beplanting langs de Zuiderbegraafplaats. U heeft deze oplossing weergegeven in figuur 8 van het rapport 'Maatregelennotitie Ecologie'. Deze route zal geschikt gemaakt worden voor vleermuizen door de verlichting langs de Papiermolenlaan en de parkeerplaats bij zwembad de Papiermolen vleermuisvriendelijk te maken. De tijdelijke weg die aan de noordkant van de N7 komt te liggen wordt afgeschermd om lichtverstoring langs de (alternatieve)vliegroute te voorkomen.

Als permanente oplossing zal ter hoogte van de Merwedestraat een fietstunnel worden gerealiseerd. Deze tunnel zal voor vleermuizen passeerbaar worden gemaakt door gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting om zo de vernieuwde N7 onder door te steken. De vormgeving van de tunnel is nader uitgewerkt in het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan.

Ik ben van mening dat de tunnel zodanig ingericht wordt dat deze voldoende is om een functionele verbinding onder de A7 te creëren.

Bij de uitwerking van deze maatregel dient rekening te worden gehouden met de uitspraak van de RvS³. De gekozen locatie zorgt er in ieder geval voor dat, mits de vormgeving en landschappelijke inpassing voldoende zijn, vleermuizen op termijn de oversteek kunnen vinden en gebruiken.

De (bestaande) vliegroute langs de Hereweg wordt niet aangetast door de (kap)werkzaamheden en kan gedurende de werkzaamheden gezien worden als alternatief voor de vliegroute die verdwijnt.

Foerageergebieden

Binnen het plangebied zijn in totaal vijf essentiële foerageergebieden vastgesteld. De foerageergebieden worden door in totaal acht vleermuissoorten gebruikt, waarvan de gewone dwergvleermuis de meest voorkomende soort is. De watergangen Noord-Willemskanaal, Oude Winschoterdiep en het Winschoterdiep worden voornamelijk door de soorten meervleermuis, watervleermuis en laatvlieger als foerageergebied gebruikt. Voor twee van de vijf foerageergebieden (gebied 1 Julianavijver en gebied 2 Papiermolen) verwacht de aanvrager overtreding van verbodsbepalingen en is ontheffing aangevraagd. De overige foerageergebieden worden in deze beoordeling buiten beschouwing gelaten.

De Julianavijver en het omliggende groen vormen samen met het terrein bij het zwembad de Papiermolen een essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de watervleermuis. De gewone dwergvleermuis foerageert voornamelijk langs de oevers van de Julianavijver, de watervleermuis foerageert boven het wateroppervlak van de Julianavijver en de laatvlieger foerageert vooral bij het terrein van zwembad de Papiermolen.

Omdat de Julianavijver tijdens de werkzaamheden gedempt zal worden, zal het foerageergebied voor de watervleermuis volledig verdwijnen. Naar verwachting zal ook het foerageergebied van de gewone dwergvleermuis in kwaliteit sterk afnemen. Door de kap van de bosschages langs de westzijde van het terrein van zwembad de Papiermolen zal de windluwte bij het foerageergebied van de laatvlieger afnemen waardoor het in kwaliteit sterk zal afnemen.

Bij de Hora Siccamavijvers zullen windluwe plekken gecreëerd worden door de aanplant van extra groen en aanplant van bomen in het voorjaar van 2017 en in de winter van 2017-2018. Lichtverstoring zal worden beperkt door het afschermen van lantarenpalen langs de vijvers en het water zal voor 80% kroosvrij gehouden worden tijdens de werkzaamheden. Dit is ten behoeve van de gewone dwergvleermuis en watervleermuis. Daarnaast worden maatregelen genomen op de sportvelden achter het Gomarus College, het papiermolenterrein en de Dinkelvijver voor met name de gewone dwergvleermuis.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

³ CLI:NL:RVS:2016:2753, Raad van State, 19 oktober 2016

De door u voorgestelde maatregelen zijn naar verwachting deels direct en deels op een later moment functioneel, omdat de aanplant groeitijd nodig heeft om optimale beschutting te kunnen bieden. De verdere inrichting is uitgewerkt in het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan.

De huidige Julianavijver zal na het vliegseizoen van 2017, in 2018 gedempt worden. Als permanente maatregel voor de watervleermuis alsmede de gewone dwergvleermuis, wordt een bergingsvijver tussen de Brailleweg en de Vondellaan aangelegd: de Braillevijver. Om deze vijver geschikt te maken worden er extra bomen en struiken aan de westzijde van de vijver geplant. Hierdoor ontstaat een windluwte, waardoor vleermuizen ook bij wind boven de vijver kunnen jagen. U stelt in uw aanvraag en het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan dat deze vijver per direct geschikt zal zijn als foerageergebied voor de vleermuizen. In 2020-2021 wordt de nieuwe Julianavijver aangelegd en wordt de verbinding met de Braillevijver opengelegd waardoor een aaneengesloten foerageergebied ontstaat.

Ik ben van mening dat de maatregelen die beschreven staan in het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan voldoende zijn om het verlies aan foerageergebied bij de Julianavijver te mitigeren.

Andere bevredigende oplossing

Ik ga er vanuit dat alle werkzaamheden waarin uw project voorziet zijn opgenomen in het Tracébesluit A7 / N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2 (29 september 2014). Ik ga er ook vanuit dat alle werkzaamheden afgewogen zijn in de MER A7 / N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2 (augustus 2013) en dat feiten en omstandigheden nog voldoende actueel zijn.

De Zuidelijke Ringweg Groningen is een kwetsbare schakel in het landelijke hoofdwegennet, het stedelijke netwerk in de centrale zone van de stad en het regionale wegennet. De bereikbaarheid van stad en regio neemt af. Het wordt steeds drukker op de Zuidelijke Ringweg en er staan regelmatig files. De vermenging van het doorgaande verkeer met het lokale en regionale verkeer en de diverse toe- en afritten draagt hier aan bij.

Ook ruimtelijke kwaliteit en verkeersveiligheid op en rond de Zuidelijke Ringweg staan onder druk. Onder andere doordat de weg een barrière in de stad vormt, is deze een bron van visuele hinder en is de verkeersveiligheid niet optimaal. De probleemanalyse geeft aan voor welke bestaande en toekomstige knelpunten een oplossing moet worden geboden. De problematiek van de huidige Zuidelijke Ringweg Groningen kan kortweg omschreven worden als een optelsom van stagnatie in de doorstroming van het (internationale) wegverkeer, verminderde bereikbaarheid van de regio, een negatieve impact op de ruimtelijke kwaliteit en een hoog risicocijfer (verkeersveiligheid).

Kwaliteit van de leefomgeving (geluid, luchtkwaliteit en natuur) geldt als randvoorwaarde voor het project, het voldoen aan de wettelijke normen is uitgangspunt.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Deze problematiek is de aanleiding geweest om onderzoeken te starten naar hoe het verkeer beter en veiliger door kan rijden. Inmiddels zijn enkele maatregelen getroffen in het kader van fase 1 van de aanpak van de Zuidelijke Ringweg, onder andere aanpassingen aan het Julianaplein en de aanleg van het nieuwe Euvelgunnetracé. Bij de besluitvorming was al voorzien dat deze maatregelen een oplossing vormen voor de kortere termijn, maar niet afdoende zijn om de problematiek ook voor de verdere toekomst structureel op te lossen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Extra maatregelen om de problematiek van de Zuidelijke Ringweg voor de langere termijn op te lossen zijn in diverse studies beschreven en geanalyseerd. De gekozen oplossingsrichting bestaat uit het ombouwen van de bestaande rijksweg 7 tot een nieuwe en beter ingepaste weg op bestaand tracé. Dit is in 2009 vastgelegd in een Bestuurlijk Voorkeursalternatief en in de planstudiefase verder uitgewerkt tot de 'A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2' maatregelen.

Binnen de Milieu effectrapportage worden verschillende belangen tegen elkaar afgewogen. Uit deze afweging komt een alternatief naar voren dat het best past. De MER toont voldoende aan dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wet natuurbescherming 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Eind 2009 zijn het Rijk, de provincie Groningen en de gemeente Groningen een oplossing overeengekomen en hebben deze vastgelegd in het zogeheten Bestuurlijk Voorkeursalternatief (BVA). Dit BVA is uitgewerkt tot een pakket infrastructurele maatregelen onder de projectnaam 'A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2'. Het project kent een meervoudige doelstelling: "het project moet een oplossing bieden voor een betere en veilige doorstroming van het verkeer en zorgen voor een goede, toekomstvast bereikbaarheid voor bedrijven en bewoners van de regio Groningen. Een goede ruimtelijke inpassing en het verbeteren van de leefbaarheid zijn daarbij uitgangspunten" (zie kennisgeving project-MER A7/N7, Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2, 22 december 2010).

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de watervleermuis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Bijlage 2: Op het ontwerpbesluit van 1 september 2017 ingediende zienswijzen en de beantwoording

Rijkdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum

1 februari 2018

Onze referentie

WNB/2017/010

Kenmerk

WNB/2017/010.toek

Zienswijze	Inhoud	Voorstel
1 VWG	Ter inzage onvolledig	Op grond van artikel 3:11 Awb heeft het ontwerpbesluit met de daarop betrekking hebbende stukken die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp, ter inzage gelegen. De stukken die ter inzage hebben gelegen zijn: - Het ontwerpbesluit met de gepubliceerde kennisgeving - De aanvraag - Het projectplan - Actualisatie veldonderzoek 2016 - Rapport effectbeoordeling 17 maart 2017 - Maatregelennotitie 17 maart 2017 - De beantwoording van de vragenbrief van RVO, 13 juli 2017 In het ontwerpbesluit wordt in de eerste alinea verwezen naar een aanvulling van 20 juni 2017, dit betreft de zogenaamde coördinatiebrief waarin termijnen zijn gesteld. De aanvulling van 29 augustus waarnaar verwezen wordt in het ontwerpbesluit betreft een brief waarin de wijziging van de naam van de aanvrager die op het ontwerpbesluit vermeld staat, wordt doorgegeven. Deze aanvullingen zijn niet noodzakelijk voor de beoordeling van het ontwerp en derhalve niet ter inzage gelegd.
2a VWG	Aanvraag onvolledig	Op woensdag 10 januari 2018 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan inzake het beroep van de Stichting Vleermuiswerkgroep Groningen en Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen tegen vijf omgevingsvergunningen voor het vellen of doen vellen van houtopstanden in deelgebieden C, G, H, I en J. Uit deze uitspraak volgt dat voor deelgebieden C, H, I en J geen ontheffing behoefde te worden aangevraagd. Voor deelgebied G is dit anders omdat daar wel een

Zienswijze	Inhoud	Voorstel
		verbodsbepaling wordt overtreden. Deelgebied G komt overeen met het gebied waarvoor ontheffing is aangevraagd. Uw zienswijze vormt daarom geen aanleiding tot aanpassing van het besluit.
2b VWG	Ontwerpbesluit onvolledig	Het ontwerpbesluit richt zich op de aanvraag zoals deze ingediend is door initiatiefnemer. Het feit dat indiener van deze zienswijze van mening is dat ook op andere plekken mogelijke overtredingen van de Wnb aan de orde zijn maakt niet dat dit besluit onvolledig is. Uw zienswijze vormt dan ook geen aanleiding tot aanpassing van het besluit.
3	Onderscheid Tracébesluit en aanleg tijdelijke infrastructuur noodzakelijk	Uw zienswijze gaat in op het Tracébesluit en het feit dat tijdelijke infrastructuur hierin niet genoemd worden. Niet valt in te zien dat uw zienswijze toeziet op onderhavig besluit. Onderhavig besluit is tot stand gekomen naar aanleiding van de aanvraag zoals deze is ingediend door initiatiefnemer. Uw zienswijze vormt dan ook geen aanleiding tot aanpassing van het besluit.
4 VWG	Onvoldoende en geen tijdige compensatie en mitigatie	Om het besluit vast te stellen heeft de initiatiefnemer op 23 januari 2018 een geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan ter goedkeuring aan het bevoegde gezag aangeboden. Deze goedkeuring is verkregen voordat gestart wordt met de werkzaamheden waarop dit besluit toeziet. In de beoordeling van het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan is beoordeeld of de voorgestelde mitigatie en compensatie maatregelen voldoende zijn om de staat van instandhouding van betrokken soorten te waarborgen.
5 VWG	Bevoegdheid voor werkzaamheden tijdelijke infrastructuur onduidelijk	Door Rijkswaterstaat is een ontheffing aangevraagd voor de realisatie van cluster II van het project 'A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2, ter hoogte van de Julianavijver', gelegen in Groningen. Er is ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, vierde lid van de Wet natuurbescherming voor de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de watervleermuis. Deze ontheffing ziet op

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Zienswijze	Inhoud	Voorstel
		Cluster II (ter hoogte van de Julianavijver) omdat op die locatie sprake is van overtreding. In uw zienswijze verwijst u naar de tijdelijke weg die noodzakelijk is gebleken voor de aanleg van de Zuidelijke Ringweg Groningen. De ontheffing ziet op de realisatie van de Zuidelijk Ringweg Groningen ter hoogte van de Julianavijver. In uw zienswijze verzoekt u om duidelijkheid ten aanzien van de bevoegdheid tot handhaving. Ingevolge artikel 1.3 eerste lid van het Besluit Natuurbescherming is RVO, namens de Minister van LNV, bevoegd voor werkzaamheden in het kader van de aanleg van een hoofdweg zoals de A7/N7. Indien u van oordeel bent dat in het kader van de hiervoor genoemde werkzaamheden sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen zonder dat hiervoor ontheffing is verleend, dan wel van overtreding van de voorwaarden van de onderhavige ontheffing dan kunt u zich richten tot RVO met een verzoek tot handhaving.
6 RWS	Voetgangersbrug	In de beoordeling van het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan heb ik het voornemen beoordeeld om de voetgangersbrug te vervangen door een fietstunnel die vleermuisvriendelijk wordt ingericht. Zie bijlage 3 van dit besluit voor mijn beoordeling.
7 VWG	Onder punt j4	U geeft in uw zienswijze aan dat u van mening bent dat <i>"voor zover de compensatie en mitigatiemaatregelen na de aanleg van de weg nog steeds relevant zullen zijn, moet ook geregeld zijn hoe de maatregelen na beëindiging van het project zullen worden beheerd"</i> Hetgeen u in uw zienswijze beschrijft is exact hetgeen dit voorschrift beoogt. Uw zienswijze vormt dan ook geen aanleiding tot aanpassing van het besluit.
8 RWS	Onder punt j5	De borging van de ecologische kwaliteit is in het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan omschreven en als

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Zienswijze	Inhoud	Voorstel
		voldoende beoordeeld door RVO. Zie bijlage 3 bij dit besluit.
9	Onder voorschrift k en l	De borging van de maatregelen in het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan is als voldoende beoordeeld door RVO. Zie bijlage 3 bij dit besluit.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Bijlage 3: Het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

1 februari 2018

Onze referentie

WNB/2017/010

Kenmerk

WNB/2017/010.toek

Bijlage 4: Beoordeling geactualiseerd mitigatie en compensatieplan

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Inleiding

In het ontwerp besluit zijn meerdere beperkingen opgemerkt en beschreven. Conform voorschrift J uit het ontwerpbesluit van 1 september 2017 diende initiatiefnemer een geactualiseerd mitigatie en compensatieplan op te stellen. Dit plan dient te voldoen aan een aantal voorwaarden, beschreven in voorschrift J onder 1 tot en met 7 van voornoemd ontwerpbesluit. Op 23 januari 2018 heeft initiatiefnemer het gevraagde plan opgeleverd. In deze bijlage passeren de gesignaleerde beperkingen en voorschrift j uit het ontwerpbesluit de revue. Hierna volgt de beoordeling van het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan van 23 januari 2018; gevolgd door een conclusie.

Het ontwerp besluit

Beperkingen gesignaleerd in het ontwerpbesluit

Het onderzoek levert veel informatie over de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied. De vertaling van onderzoeksresultaten in maatregelen behoeft echter nadere concretisering en actualisering voordat er met de werkzaamheden kan worden gestart, mede doordat de actuele situatie in de nabijheid van het plangebied ten gevolge van activiteiten mogelijk veranderd is. Daarbij zullen de partijen die betrokken zijn bij de Ingezette dialoog over potentieel negatieve effecten op vleermuissoorten betrokken worden.

Hier is behoefte aan gezien de omvang van het dossier, de complexiteit van de materie en alle discussie over de ontwikkelingen in het gebied. Het is de verwachting dat het, binnen de begrenzingen van het project en in samenspraak met de partijen die betrokken zijn bij de ingezette dialoog, mogelijk is om tot functionele maatregelen te komen, waardoor de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt.

De Zuidelijke Ringweg wordt aangelegd ter verbetering van de veiligheid en bereikbaarheid van Groningen (zie hoofdstuk 'belang'). Vanwege dit belang is er in deze uitzonderlijke situatie voor gekozen de concretisering en actualisatie te verrichten na verlening van de ontheffing. Voor de start van de werkzaamheden moet het mitigatie- en/of compensatieplan goedgekeurd zijn door het bevoegde gezag.

Provincie Groningen heeft op 18 augustus 2017 een besluit genomen op een handhavingsverzoek van Stichting Vleermuiswerkgroep Groningen. Dit handhavingsverzoek zag toe op het gebied van de Julianavijver. De provincie heeft besloten niet te handhaven, omdat alle door de Rechtbank Noord-Nederland op 19 juni 2017 opgelegde maatregelen inmiddels waren uitgevoerd en de situatie volledig was hersteld.

Alles overziend ben ik van mening dat in het gehele traject van voorbereiding van dit ontwerpbesluit er voldoende informatie beschikbaar is om een ontwerpbesluit te nemen, maar ben ik ook van mening dat een nadere uitwerking van de uit te voeren maatregelen nodig is.

De initiatiefnemer zal daartoe de partijen die betrokken zijn bij de ingezette dialoog over potentieel negatieve effecten op vleermuizen consulteren, voor zover de maatregelen waarop deze ontheffing betrekking heeft. Er zal een geactualiseerd mitigatie- en/of compensatieplan ter goedkeuring worden aangeboden aan het bevoegde gezag.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Voorschrift J uit het ontwerp besluit

U dient na consultatie van de partijen die betrokken zijn bij de ingezette dialoog over potentieel negatieve effecten op de betrokken vleermuissoorten uw voorgestelde maatregelen, voor zover gelegen binnen het plangebied beschreven in algemeen voorschrift d, nader uit te werken in een geactualiseerd mitigatie- en/of compensatieplan en ter goedkeuring aan het bevoegde gezag aan te bieden. Voor de start van de werkzaamheden moet het mitigatie- en/of compensatieplan goedgekeurd zijn door het bevoegde gezag;

1. U dient uw geactualiseerde mitigatie- en/of compensatieplan en de planning van uw werkzaamheden in relatie tot mitigerende maatregelen in lijn te brengen met het Tracébesluit A7/N7 Zuidelijke Ringweg Groningen, fase 2 (wijziging 2016), d.d. 12 februari 2016.;
2. U dient ter hoogte van het Fongerspad en het Boutenspad een voetgangersbrug te realiseren. Deze voetgangersbrug dient zodanig vormgegeven en landschappelijk ingepast te worden dat deze door vleermuizen als geleidend element gebruikt wordt om de nieuwe N7 over te steken;
3. U dient in uw geactualiseerde mitigatie- en/of compensatieplan aan te geven hoe voorkomen wordt dat voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen door verlichting zodanig worden verstoord dat er sprake is van beschadigen en/of vernielen;
4. U dient in uw geactualiseerde mitigatie- en/of compensatieplan te beschrijven hoe u de verschillende mitigerende en/of compenserende maatregelen duurzaam zult beheren;
5. U dient in uw geactualiseerde mitigatie- en/of compensatieplan te beschrijven hoe u de effecten van de werkzaamheden zult monitoren. Deze monitoring dient u ten minste 5 jaar voort te zetten vanaf het moment dat u start met de werkzaamheden;
6. U dient in uw geactualiseerde mitigatie- en/of compensatieplan te beschrijven hoe u de effecten van de werkzaamheden op de foerageergebieden voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis zult mitigeren of compenseren;
7. U dient in uw geactualiseerde mitigatie- en/of compensatieplan een planning op te nemen, waarbij u rekening dient te houden met de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de watervleermuis. Deze periode dienen te worden bepaald door een deskundige op het gebied van genoemde vleermuissoorten.

Beoordeling

Op 23 januari 2018 heb ik het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan ontvangen. Ik heb dit plan beoordeeld. Zoals blijkt uit het ontwerp besluit staat de volgende vraag hierbij centraal: *"Beschrijft het plan functionele maatregelen, waardoor de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt?"* In voorschrift J van het ontwerpbesluit is deze onderzoeksvraag verder uitgewerkt in een 7 tal subvragen. Nadat deze 7 subvragen beantwoord zijn kan de hoofdvraag beantwoord worden, gevolgd door een conclusie.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

Om te komen tot de mitigerende en compenserende maatregelen in het plan is een zogenaamde dialoog opgestart waarin deskundigen van Rijkswaterstaat, de provincie Groningen, de gemeente Groningen, RVO en de Vleermuiswerkgroep Groningen hebben deelgenomen. Gedurende een aantal sessies zijn de maatregelen die thans het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan vormen geformuleerd en nader ingevuld. Er bestaat dan ook een grote mate van consensus over dit plan binnen de dialooggroep.

1. In het Tracébesluit is opgenomen dat de vliegroutes van vleermuizen worden gewaarborgd door behoud en/of herplant van bomen naast bruggen, viaducten en tunnels dan wel plaatsing van schermen, portalen of soortgelijke structuren langs en over de snelweg. Voor het plangebied rond de Julianavijver worden de routes die verstoord dan wel onderbroken worden door de werkzaamheden, opgenomen in het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan in stand gehouden voor de vleermuizen. Dit wordt nader toegelicht bij punt 2 en 3.
2. Het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan van 23 januari 2018 zegt dat er niet langer sprake is van vervanging van de huidige tunnel door een voetgangersbrug maar door een nieuwe tunnel. In de tussentijd worden er twee tijdelijke hop overs aangelegd ter hoogte van de Lekstraat en de Dinkelstraat. Ook wordt een alternatieve route via de Papiermolenlaan en de Hereweg in stand gehouden. Uiteindelijk op de locatie van de huidige vliegroute een nieuwe fietstunnel aangelegd. Door de inrichting van deze tunnel en het gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting zal de nieuwe tunnel goed door vleermuizen kunnen worden gebruikt. De tijdelijke routes zijn voor de vleermuizen een functionele oplossing om zo veilig de N7 te passeren. Zowel de tijdelijke routes als straks de definitieve routes zijn een goed alternatief voor de eerder geplande voetgangersbrug.
3. Door Maatregel 9a uit het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan en daar bovenop nog is opgenomen in voorschrift I. uit de ontheffing zal de hinder door verlichting op de vliegroute en het foerageergebied van de vleermuizen tijdens de werkzaamheden rond de Julianavijver voldoende worden gemitigeerd. De andere maatregelen, zoals 9, 15a, 21, 22, gelden voor de definitieve verlichting zodra de uiteindelijke ringweg in gebruik wordt genomen. De verlichting bij de nieuwe en de nog te optimaliseren foerageergebieden is voor een deel al aangepast en wordt waar nodig nog verder aangepast.
4. In hoofdstuk 5 van het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan wordt beschreven hoe de borging van het beheer wordt geregeld. Het beheer wordt onder meer verankerd in werkprotocollen. En er vindt tijdens de werkzaamheden intensieve ecologische begeleiding plaats om de maatregelen uit het besluit en het

geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan te garanderen. Alle maatregelen vallen binnen de Stedelijk Ecologische Hoofdstructuur van de gemeente Groningen en het beheer van de maatregelen zal na 2022 door de gemeente worden overgenomen. Waar nodig zal door de gemeente op basis van de uitkomsten van de monitoring de inrichting en het beheer ervan worden aangepast.

5. In hoofdstuk 6 van het geactualiseerd mitigatie- en compensatieplan zijn alle delen van het projectgebied beschreven die relevant zijn voor de vleermuizen. Het gebruik door de vleermuizen wordt gemonitord in de periode 2018-2022. Indien blijkt dat alternatieve foerageergebieden en vliegroutes onvoldoende gebruikt worden wordt bekeken welke maatregelen nodig zijn om dit te optimaliseren. De monitoring van de effectiviteit van de fietstunnel zal direct na aanleg ervan plaatsvinden in de periode 2021-2024.

6. De verwachte effecten van de optimalisatie van bestaande foerageergebieden, waaronder de Hora Sikkemavijvers en de aanleg en optimalisatie van nieuwe gebieden, zoals de Braillevijver, aangevuld met andere maatregelen, zoals het kroosvrij houden en baggeren van vijvers, waardoor waterkwaliteit en daarmee het voedselaanbod wordt verhoogd, zullen voldoende zijn om het verlies van het foerageergebied door de demping van de Julianavijver te mitigeren.

7. Door bovenstaande maatregelen uit te voeren vóór, tijdens en na de werkzaamheden en te monitoren tijdens het actieve seizoen, is gegarandeerd dat tijdens de kwetsbare periode van de vleermuizen de vliegroutes en de foerageergebieden voldoende zullen functioneren.

Conclusie

Ik ben van mening dat het geactualiseerde mitigatie- en compensatieplan van 23 januari 2018 voldoende functionele maatregelen beschrijft waardoor de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is. Ik verleen mijn goedkeuring aan uw plan; hiermee heeft u voldaan aan voorschrift J uit het ontwerp besluit. Voorschrift J komt hiermee dan ook te vervallen. Het spreekt voor zich dat de maatregelen die beschreven zijn in uw plan ook daadwerkelijk uitgevoerd worden. Daarom heb ik voorschrift J vervangen door een voorschrift die de uitvoering van de maatregelen borgt.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
1 februari 2018

Onze referentie
WNB/2017/010

Kenmerk
WNB/2017/010.toek

